

УДК 378:378.147.091.33-27.22]:811(043.3)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/84-2-51>

Олена РОЗДОЛЯНСЬКА,
orcid.org/0000-0003-4128-839X
старший викладач кафедри іноземних мов
Харківського національного університету радіоелектроніки
(Харків, Україна) olena.rozdolianska@nure.ua

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ДІЛОВОГО АНГЛІЙСЬКОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Процес становлення України як незалежної держави та її поступова інтеграція до загальноєвропейського простору зумовлюють потребу в оновленні системи вищої освіти нашої держави. Кінцевою метою реформ має стати підготовка висококваліфікованих фахівців, готових до професійного усного та писемного спілкування з представниками зарубіжних країн. Однією з ознак, що визначають якісний професійний рівень фахівця, є володіння діловою іноземною мовою, зокрема англійською. Підвищення ефективності навчання ділової англійської мови в системі вищої освіти являє собою одне з актуальних завдань сучасної методичної науки. Проведено аналіз теоретичних і практичних робіт у галузі методики, лінгвістики, психології, психолінгвістики; аналіз підручників і навчальних посібників з англійської мови, що використовуються для навчання ділової англійської мови студентів. Визначено зміст навчання, зокрема, його лінгвістичну складову. Для визначення якісної та кількісної характеристики названої складової розроблено: жанри ділової англійської мови і особливості термінології ділової мови. Доведено, що продуктом ділового спілкування є текст. Визначено мовні жанри, що належать до соціально стійких типів висловлень, а також характеризуються тематичною, стилістичною, і композиційною цілісністю. Зроблено визначення жанру ділового мовлення, який є зразком комунікативної діяльності групи людей, об'єднаних спільною комунікативною діяльністю. об'єднаних спільними професійними цілями та інтересами, адекватний за формою і змістом сфери спілкування і створений під безпосереднім впливом індивідуальних, соціальних і професійних чинників, які присутні у комунікативній ситуації. Розкрито особливості кожного жанру і текстів ділового англійського мовлення, визначено специфіку мовних засобів, типових для названих текстів. Вивчено електронні ресурси, які можуть бути ефективно використані для навчання ділового англійського мовлення. Виокремлено комплекс умінь у діловому англійському мовленні, що підлягають формуванню за допомогою електронних ресурсів. Здійснено відбір та організацію змісту навчання, спрямованого на формування вмінь у діловому англійському мовленні студентів за допомогою електронних ресурсів.

Ключові слова: електронні ресурси, ділова англійська мова, лінгвістична складова, жанр ділового мовлення, специфіка мовних засобів.

Olena ROZDOLIANSKA,
orcid.org/0000-0003-4128-839X
Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages
Kharkiv National University of Radio Electronics
(Kharkiv, Ukraine) olena.rozdolianska@nure.ua

ELECTRONIC RESOURCES AS AN EFFECTIVE TOOL IN THE PROCESS OF TEACHING BUSINESS ENGLISH TO STUDENTS

The process of Ukraine's formation as an independent state and its gradual integration into the European space necessitate the renewal of our country's higher education system. The ultimate goal of the reforms should be to train highly qualified specialists who are ready for professional oral and written communication with representatives of foreign countries. One of the features that determines the qualitative professional level of a specialist is their knowledge of a foreign business language, including English. Improving the effectiveness of teaching business English in the higher education system is one of the most urgent tasks of modern methodological science. The article analyses the theoretical and practical works in the fields of methodology, linguistics, psychology, and psycholinguistics; analyses English textbooks and teaching aids used for teaching business English to students. It defines the content of training, in particular, its linguistic component. To determine the qualitative and quantitative characteristics of this component, the following have been developed: genres of business English and peculiarities of business language terminology. It is proved that the product of business communication is a text. The speech genres that belong to socially stable types of expressions characterised by thematic, stylistic and compositional integrity are defined. The article defines the genre of business speech as a model of communicative activity of a group of people united by common communicative activity and common professional goals and interests, which is adequate in form and content to the sphere of communication and created under the direct influence of individual, social and professional factors present in the communication situation. The article

reveals the features of each genre and text of business English, as well as the specifics of language tools typical for these texts. It examines electronic resources that can be effectively used for teaching business English. A set of speaking skills in business English to be developed with the help of electronic resources is outlined. The article also discusses the selection and organization of learning content aimed at developing students' business English skills with the use of electronic resources.

Key words: *electronic resources, business English, linguistic component, genre of business speech, specificity of language means.*

Постановка проблеми. Сьогодні вивчення ділової англійської мови викликає значний інтерес у зв'язку з розвитком економічних, політичних і торговельних відносин між країнами. Більшість студентів закладів вищої освіти усвідомлюють, що в сучасній ситуації на ринку праці володіння діловою англійською мовою стає одним із чинників, що дає пріоритет під час вступу на роботу. Підвищення ефективності навчання ділової англійської мови в системі вищої освіти являє собою одне з актуальних завдань сучасної методичної науки. В умовах стрімкого розвитку інформаційних і комунікаційних технологій та їх широкого застосування у сфері економіки та бізнесу, вміння користуватися комп'ютерними технологіями стає реальною необхідністю. На сьогоднішній день доведено, що комп'ютерні технології здатні оптимізувати процес навчання іноземних мов. Це ще раз підтверджує доцільність використання електронних технологій для підвищення ефективності процесу навчання ділової англійської мови. Вивчення досліджень із проблеми формування вмінь ділового англійського мовлення, знайомство з практикою викладання ділової англійської мови та особистий досвід дає змогу визнати, що більшість студентів не володіють уміннями ділового англійського мовлення в достатній мірі: вони не здатні відбирати лексичні одиниці, характерні для ділового мовлення під час викладу своїх думок в усній або письмовій формі, не володіють композиційними особливостями, характерними для усних і письмових жанрів ділового англійського мовлення, володіють на низькому рівні вміннями вести ділову розмову по телефону, створювати презентації тощо. Оскільки нездатність використання англійської мови в професійних цілях зумовлена недостатнім рівнем сформованих іноземних умінь у діловому англійському мовленні, доводиться констатувати необхідність глибшого вивчення цього питання і створення оптимізованої методики навчання ділового англійського мовлення, яка могла б бути використана в умовах навчання студентів.

Отже, актуальність дослідження зумовлена необхідністю підготовки кваліфікованих кадрів, одним із критеріїв професійної компетентності

яких є володіння діловою іноземною мовою; необхідністю пошуку нових ефективних методів, підходів, технологій, що розвивають у студентів ЗВО вміння ділового іноземномовного спілкування та компенсують умови навчання, пов'язані з різним мовним рівнем підготовки студентів у групі, низькою мотивацією студентів до вивчення іноземної мови та відсутністю природного середовища використання мови як засобу спілкування; недостатньо повним дослідженням питань навчання ділової англійської мови з використанням електронних ресурсів.

Аналіз останніх досліджень. Під час розв'язання вищевикладених завдань використовувалися такі методи дослідження: вивчення та аналіз теоретичних і практичних робіт у галузі методики, лінгвістики, психології, психолінгвістики; аналіз підручників і навчальних посібників з англійської мови, що використовуються для навчання ділової англійської мови студентів; предметно-логічний аналіз текстів ділового змісту англійською мовою; вивчення та узагальнення досвіду роботи викладачів із навчання ділової англійської мови. Методологічну базу дослідження складають:

– дослідження з теорії та практики професійно-орієнтованого навчання у вищій школі (В.І. Бондар, Ю.А. Галайко, Л.В. Петько, Л.А. Пилипюк, М.П. Яцишина та ін.);

– лінгвістичні дослідження, що відображають специфіку побудови ділового мовлення (Н.В. Слюсаренко, К.О. Мікрюкова, В.М. Пивоваров, Т.В. Количева, М.М. Лабач, О.А. Васильєва, Т.Б. Гриценко, М.Д. Прищак та ін.);

– дослідження в галузі формування іноземномовної професійно-орієнтованої компетенції (С.Ю. Ніколаєва, М.І. Пентиліук, Н.А. Сура, О. Тинкалюк, Н.М. Гриняєва, О.Б. Бігич, К.Ю. Перепелиця, М. Горюнова, Л. Овчаренко та ін.);

– дослідження в галузі формування дослідження в галузі використання комп'ютерних технологій у процесі навчання іноземних мов (Є.Л. Носенко, О.І. Руденко-Моргун, Р.Б. Писанчин, І. Степчик, Н. Рожкова, Д.В. Єфімов, Р.Б. Писанчин, Н.І. Годованець, О.Л. Капінус, М.П. Шишкіна, М.В. Козуб, В.Ю. Биков, І.М. Дичківська та ін.).

Мета статті. Незважаючи на проведення цілої низки досліджень є проблема використання електронних ресурсів як ефективного засобу навчання професійно-орієнтованого мовлення англійською мовою. Недостатньо розглянутими залишилися питання їх впровадження у навчальному процесі професійної підготовки спеціалістів, зокрема застосування сучасних комп'ютерних технологій при вивченні іноземних мов у навчальних закладах вищої освіти. Метою статті є електронні ресурси як ефективний засіб навчання професійно-орієнтованого мовлення англійською мовою.

Виклад основного матеріалу. У навчальних програмах сучасних ЗВО, ділова іноземна мова розглядається як невід'ємна складова. Після закінчення курсу студенти повинні досить впевнено користуватися найбільш уживаними мовними засобами в основних видах мовленнєвої діяльності, володіти письмовими та усними жанрами ділового англійського мовлення, самостійно працювати зі спеціальною літературою іноземною мовою для отримання професійної освіти. Аналіз стану навчання іноземної мови студентів свідчить про протиріччя, що склалося між вимогами навчальної програми та рівнем володіння іноземною мовою студентами. Встановлено, що більшість студентів зазнають труднощів у продукуванні усних і письмових жанрів ділової англійської мови, спричинені незнанням структур, жанрів та етикету ділового мовлення, основних виразів і кліше, що використовуються в письмових та усних жанрах ділового англійського мовлення.

Для впровадження методики навчання ділового англійського мовлення важливо визначити зміст навчання, зокрема, його лінгвістичну складову. Для визначення якісної та кількісної характеристики названої складової розроблено: жанри ділової англійської мови і особливості термінології ділової мови. Відомо, що продуктом ділового спілкування є текст. Будь-який текст описується і характеризується через певну, типову для нього, жанрову специфіку. Вивчення сучасної вітчизняної та зарубіжної наукової літератури виявило достатню варіативність дефініційних описів жанру. Жанр це стійкий тип тексту, об'єднаний єдиною комунікативною функцією, а також подібними композиційними і стилістичними ознаками. Мовні жанри належать до соціально стійких типів висловлень, що історично склалися в певній культурі; вони мають об'єктивний характер. Жанр мовний визначається тим, хто, кому, для чого, про що і як говорить (Голуб; 2020). Як комунікативна одиниця, характеризується тематичною, стилістичною, і композиційною цілісністю. У рамках

цього дослідження прийнято таке визначення жанру ділового мовлення: жанр ділового мовлення є зразком комунікативної діяльності групи людей, об'єднаних спільною комунікативною діяльністю, об'єднаних спільними професійними цілями та інтересами, адекватний за формою і змістом сфери спілкування і створений під безпосереднім впливом індивідуальних, соціальних і професійних чинників, які присутні у відтворюваній комунікативній ситуації.

Для цілей навчання ділового англійського мовлення відібрано такі жанри письмового мовлення: ділові листи, електронні ділові листи, службові записки, письмові звіти та резюме; усного мовлення: презентація, ділове спілкування телефоном, інтерв'ю, дискусія та диспут (Петрушенко; 2011; 132). Названий відбір жанрів ділового англійського мовлення виконано з урахуванням складності мовленнєвого матеріалу, що підлягає оволодінню в процесі формування вмінь ділового англійського мовлення, програмних вимог, що фіксують необхідність навчання певних жанрів професійно орієнтованого мовлення та специфіки навчального плану, який передбачає лімітоване академічне навантаження на дисципліну «Ділова іноземна мова».

Схарактеризовано особливості кожного жанру і текстів ділового англійського мовлення, визначено специфіку мовних засобів, типових для названих текстів, таких як:

- стандартизація й офіційність викладу;
- характер викладу;
- використання етикетних форм ввічливості;
- наявність нейтральної експресивності.

Цілі оптимізації навчання ділового англійського мовлення зумовили необхідність створення терміносистеми ділової англійської мови. В результаті вивчення проблеми змістовного наповнення названої терміносистеми, виділено дванадцять тематичних груп, зміст яких відповідає цілям і завданням навчання ділової англійської мови студентів: 1) назви посад у компанії; 2) назви організацій, їхніх підрозділів і форм власності; 3) назви ділових документів; 4) назви бізнес-угод; 5) мета тієї чи іншої діяльності; 6) параметри і показники оцінки діяльності організації або співробітників; 7) реклама і маркетинг; 8) управління персоналом; 9) зовнішньо-економічне співробітництво; 10) транспорт і транспортні послуги; 11) фінансово-платіжні операції; 12) право і закон (Афоніна; 2015; 29).

Представлий розгляд відповідає логіці ведення майбутньої професійної діяльності фахівцями, а відібраний лексичний матеріал здатний забезпе-

чити названу діяльність на комунікативно достатньому рівні. Крім власних термінів до термінологічної системи також включено метафори та ідіоми ділової тематики. Так, було визначено, що в діловій англійській мові досить частотним є вживання так званих «liquid metaphors», тобто спеціальних виразів, утворених на основі порівняння або асоціацій із рідиною, наприклад: cashflow, source of funds, liquid assets, pool of resources, a financial drain, to channel money. Не менш поширене в сучасному англійськму діловому мовленні використання «war metaphors», тобто виразів, що порівнюють ведення бізнесу з веденням військових дій, наприклад: to launch a marketing campaign, to invade (to conquer) the market, price war, to mobilize the resources, to recruit.

У діловій англійській мові часто вживаються й ідіоми. Англійське слово red, що вживається в багатьох ідіомах, має негативне значення, на відміну від українського слова «червоний», яке здебільшого асоціюється з красою. У діловій мові наявні спеціальні ідіоми, наприклад, red tape, які відносяться до бюрократії, що перешкоджає нормальній діяльності компанії та співробітників, або такі, як to be in the red, to bleed (hemorrhage) red ink, які описують фінансовий стан компанії або окремої особи, які мають серйозну заборгованість (Коваль; 2020; 122-127).

Найбільша ефективність впровадження методики може бути досягнута за умови використання електронних ресурсів, як засобу інтенсифікації процесу оволодіння діловою англійською мовою. Електронні ресурси мають великий методичний потенціал: вони можуть бути використані для формування вмінь у будь-яких видах мовленнєвої діяльності, на будь-якому етапі навчання, передбачають варіативні форми навчальної роботи (позааудиторна й аудиторна, індивідуальна, парна, групова); можуть бути ефективним засобом навчання для студентів будь-якого рівня навченості (від початкового до просунутого) (Красіль-

нікова; 2015; 104). До числа переваг використання комп'ютерних технологій слід віднести те, що електронні ресурси з успіхом допомагають долати труднощі, пов'язані з різним ступенем підготовленості студентів немовних ЗВО, оскільки названі ресурси здатні надавати навчальний матеріал з урахуванням індивідуального рівня володіння мовою.

Індивідуалізація процесу оволодіння діловою англійською мовою, заснована на використанні електронних засобів навчання, може забезпечуватися за рахунок можливості варіювання індивідуального темпу роботи; надання індивідуального набору засобів підтримки навчання у вигляді довідкових матеріалів, підказок і ключів; адаптації форми пред'явлення навчального матеріалу до індивідуальних особливостей сприйняття інформації конкретним користувачем, а також, можливості студента тренуватися будь-яку кількість часу до отримання необхідного результату (Мар'єнко; 2021). Крім того, необхідно відзначити адаптивність електронних засобів навчання до потреб конкретних студентів, тобто названі засоби навчання забезпечують можливість варіювання способів викладу навчального матеріалу залежно від умов навчання.

Розгляд електронних ресурсів як засобів навчання дозволяє виокремити електронні засоби ділової англійської мови, призначені для викладача і призначені для студента, в окрему групу було виділено електронні засоби навчання студента, в окрему групу було виділено електронні засоби навчання, які однаковою мірою адресуються і викладачеві, і студенту. Отримані висновки подано в нижченаведеній таблиці 1.

Таким чином, як свідчать дані таблиці, електронні ресурси, призначені для навчання ділової англійської мови, можуть бути поділені на три групи, у рамках яких можна виділити дев'ять типів ресурсів. Названі електронні ресурси утворюють багатофункціональне навчальне іншомовне середовище, що впливає на всі канали сприйняття

Таблиця 1

Класифікація електронних ресурсів для навчання ділової англійської мови

Групи ресурсів	Типи ресурсів
Призначені для викладача	Інструментальні електронні ресурси Методичні Інтернет-ресурси
Призначені для студентів	Навчальні програми Навчальні Інтернет-ресурси
Загального призначення (не призначені для навчання ділової англійської мови, які можуть бути використані як викладачами, так і студентами)	Словниково-енциклопедичні Програми для роботи з текстом Програми-генератори ділових документів Автентичні Інтернет-ресурси Програми, що забезпечують спілкування за допомогою мережі Інтернет

інформації та навчає всіх видів мовленнєвої діяльності (Жила; 2020; 52). При розробці технології навчання ділового англійського мовлення студентів з використанням електронних ресурсів визначається зміст навчання, формулюються критерії відбору мовного матеріалу, характеризується відібраний матеріал, описується комплекс вправ для навчання ділової англійської мови.

Під змістом навчання ділового англійського мовлення студентів із використанням електронних ресурсів розуміється двоскладова категорія, що складається з навчально-комунікативної та електронно-технологічної складових, що складаються певним чином з організованого навчального матеріалу з ділової англійської мови у сфері спілкування {предметний аспект} і процесу навчання {процесуальний аспект}. Розроблено зміст навчання ділової англійської мови студентів, компонентний склад якого представлено в таблиці 2.

Визначено загальні критерії добору мовного та мовленнєвого матеріалу:

- критерій необхідності та достатності матеріалу для формування у студентів навичок і вмінь ділового англійського мовлення;
- критерій відповідності матеріалу рівню навченості студентів;
- критерій урахування інтересів студентів;
- критерій відповідності матеріалу у сфері професійної діяльності фахівців у даній галузі;
- критерій професійної діяльності фахівців у даній галузі;
- критерій автентичності.

Особливо слід обумовити відбір електронних ресурсів для навчання ділової англійської мови. Названий відбір здійснюється згідно з такими критеріями: критерій відповідності електронних навчальних матеріалів технічним стандартам якості; критерій інтуїтивності управління; критерій мож-

Таблиця 2

Компонентний склад змісту навчання ділової англійської мови студентів із використанням електронних ресурсів

Назва складової	Предметний аспект	Процесуальний аспект
Навчально-комунікативна	<ul style="list-style-type: none"> – сфери, теми та ситуації спілкування, що моделюють професійну діяльність фахівців; – знання про жанрову специфіку та композиції відібраних жанрів ділового англійського мовлення; – країнознавчі та лінгвокраїнознавчі знання, що відображають особливості ділової культури; – мовний матеріал (лексичний, граматичний, орфографічний), що відображає загальні закономірності та специфіку побудови відібраних жанрів ділового англійського мовлення; – мовленнєвий матеріал, що являє собою усні та письмові тексти-зразки відібраних жанрів ділового англійського мовлення. 	<ul style="list-style-type: none"> – мовні навички та вміння, що визначають володіння діловою лексикою; – граматичними конструкціями, типовими для відібраних жанрів ділового англійського мовлення; – стилістичними особливостями побудови відібраних жанрів ділового англійського мовлення та достатні для реалізації комунікативного завдання та комунікативного наміру; – уміння самостійної роботи студентів з оволодіння діловою англійською мовою.
Електронно-технологічна	<ul style="list-style-type: none"> – знання про особливості подання інформації в Інтернеті; – знання про іншомовні освітні можливості мережі Інтернет; – мовленнєвий матеріал англійською мовою за фахом студентів, представлений в Інтернеті. 	<ul style="list-style-type: none"> – навички та вміння роботи з навчальними електронними ресурсами з ділової англійської мови у сфері спілкування, представленими в Інтернеті; – навички та вміння роботи з навчальними комп'ютерними програмами; – навички та вміння роботи з електронними комп'ютерними словниками та енциклопедіями; – навички та вміння роботи в Інтернеті з метою пошуку інформації за фахом англійською мовою; – уміння працювати з комп'ютерними програмами, призначеними для створення текстових повідомлень.

ливості аналізу та виправлення помилок; критерій урахування специфіки електронного тексту; критерій комплексності електронного тексту; критерій комплексності електронних навчальних ресурсів; критерій варіювання мовного наповнення завдань.

Виділені нами цілі та завдання навчання ділового англійського мовлення дають змогу сформулювати такі принципи організації навчального матеріалу: принцип жанрово-орієнтованої організації навчального матеріалу; принцип контекстності навчання; принцип опори на самостійну діяльність студентів щодо оволодіння діловою англійською мовою; принцип оптимального використання електронних ресурсів (Котова; 2015; 15). Очевидно, що оволодіння навичками та вміннями ділового англійського мовлення здійснюється на основі мовного та мовленнєвого матеріалу, а

предметні дії з мовним і мовленнєвим матеріалом здійснюються за допомогою комплексу вправ. Під комплексом вправ із навчання ділового англійського мовлення студентів розуміється сукупність вправ, спрямованих на автоматизацію навичок і формування вмінь у діловому англійському мовленні. Усі вправи комплексу з навчання ділового англійського мовлення студентів діляться на три групи відповідно до реалізованих завдань (табл. 3).

Таким чином, комплекс вправ дає змогу формувати у студентів не тільки мовленнєві та навчальні вміння, а й уміння роботи з електронними ресурсами різної тематики. Названі вміння можуть формуватися не тільки під керівництвом викладача, а й самостійно. Послідовність вправ відповідає етапам формування мовленнєвих навичок і вмінь, забезпечує наростання мовних труднощів і

Таблиця 3

Групи вправ із навчання ділового англійського мовлення студентів

Групи вправ	Види вправ	Підвиди вправ
Група 1. Оволодіння вміннями ділової англійської мови	– аспектно-орієнтовані мовні та умовно-мовленнєві вправи	– лексико-орієнтовані; – граматико-орієнтовані; – фонетико-орієнтовані
	– аналітичні вправи	– спрямовані на оволодіння структурою жанрів; ділового англійського мовлення; – спрямовані на оволодіння композицією жанрів ділового англійського мовлення
	– мовні вправи	– спрямовані на оволодіння письмовими жанрами; ділового англійського мовлення; – спрямовані на оволодіння усними жанрами ділового англійського мовлення
Група 2. Оволодіння вміннями ділової етики англійською мовою	– вправи, спрямовані на формування соціокультурно-обумовлених професійно-етичних умінь	– спрямовані на формування соціокультурних умінь ділового спілкування англійською мовою; – спрямовані на формування вмінь ділової етики
Група 3. Формування умінь самостійної роботи з оволодіння діловим англійським мовленням	– вправи, виконувані в реальному середовищі – вправи, що виконуються в електронному середовищі	– спрямовані на формування вмінь складання опор під час оволодіння діловою англійською мовою; – спрямовані на формування вмінь здійснювати самоконтроль і самокорекцію в процесі оволодіння діловою англійською мовою; – мовні та умовно-мовленнєві вправи (Jquiz, Jcloze, JMatch, JigWord, JMix, Jcross, SpeedWord, Match Word, WordWeb, WordSearch); – мовленнєві вправи (симулятивні, генеративні, інформаційно-пошукові)

повторення раніше введеного матеріалу з метою його закріплення та активізації. Комплекс вправ із навчання ділового англійського мовлення відповідає двом етапам формування вмінь у мовленнєвій діяльності: підготовчий до мовлення та мовленнєвий. На першому етапі виконуються мовні, умовно-мовленнєві та аналітичні вправи як на паперових, так і на електронних носіях. У рамках другого етапу виконуються мовленнєві вправи на паперових і на електронних носіях.

Висновок. Головною метою розробленої методики є розвиток творчої ініціативи та підвищення мотивації до вивчення іноземної мови майбутніх фахівців. Під час дослідження було встановлено, що електронні ресурси є ефективним засобом навчання ділової англійської мови. Досліджено особливості умов навчання ділового англійського мовлення студентів. Виявлено основні жанри усного та писемного мовлення, що функціонують

у сфері ділового спілкування та визначено їхню текстову специфіку й мовні особливості. Вивчено електронні ресурси, які можуть бути ефективно використані для навчання ділового англійського мовлення. Виокремлено комплекс умінь у діловому англійському мовленні, що підлягають формуванню за допомогою електронних ресурсів. Здійснено відбір та організацію змісту навчання, спрямованого на формування вмінь у діловому англійському мовленні студентів за допомогою електронних ресурсів. У висновку підбиваються основні підсумки проведеного дослідження, формулюються загальні висновки, намічаються напрямки подальшого дослідження.

Перспективи дослідження полягають у залученні до аналізу більшої кількості жанрів, розширенні тематики та розробленні стратегій зі створення віртуального електронного середовища для навчання ділової англійської мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афоніна І. Ю. Структурно-семантичні особливості фразеологічної термінології ділової англійської мови. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна.* 2015. Вип. 56. С. 28-30. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_56_11
2. Жила Г. В.. Цифрові технології і викладання іноземних мов. Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії: Матеріали міжнародної наукової конференції, С. 52–53, 2020.
3. Коваленко В. В Використання цифрових технологій у процесі змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти: метод. рекомендації. / За ред. М. В. Мар'єнко, А. С. Сухих. Київ : ІТЗН НАПН України, 2021. 87 с.
4. Коваль Л. М., Чаплик О. А, Масон С. Р. Використання ідіом у сучасному англійському дискурсі. *Науковий вісник НЛТУ України*, 2020, т. 30, № 3 с. 122-127
5. Котова А. В.. Туренко Р. Л. Принципи організації самостійної роботи студентів та вимоги до її проведення. *Педагогічна освіта Scientific Journal «ScienceRise» №10/5(15)2015* с 13-17
6. Красільникова О. Використання Інтернет-сайтів на заняттях з іноземної мови. *Наука і освіта.* 2015. № 9. С. 102–107.
7. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практичний посібник. Автори: Голуб Н.Б, Новосьолова В.І., Галаєвська Л.В. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2020. 128 с
8. Петрушенко О. О. Комунікативні аспекти вивчення ділової іноземної мови у вищих навчальних закладах економічного профілю. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна".* 2011, № 4. С. 131-136.

REFERENCES

1. Afonina I. Yu. (2015) Strukturno-semantychni osoblyvosti frazeolohichnoi terminolohii dilovoi anhliiskoi movy [Structural and semantic features of phraseological terminology of business English. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seria : Filolohichna. Vyp. 56. S. 28-30. Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_56_11 [in Ukrainian].*
2. Zhyla H. V. (2020) Tsyfrovyye tekhnolohii i vykladannia inozemnykh mov. [Digital technologies and teaching foreign languages] *Stratehichni napriamky rozvytku nauky: faktory vplyvu ta vzaiemodii: materialy mizhnarodnoi naukovoï konferentsii, S. 52–53. [in Ukrainian].*
3. Kovalenko V. V.(2021) Vykorystannia tsyfrovyykh tekhnolohii u protsesi zmishanoho navchannia v zakladakh zahalnoi serednoi osvity:[Use of digital technologies in the process of blended learning in general secondary education institutions] *metod. Rekomend. Za red. M. V. Marienko, A. S. Sukhikh. Kyiv :IITZN NAPN Ukrainy, 87 s. [in Ukrainian].*
4. Koval L. M., Chaplyk O. A, Mason S. R. (2020) Vykorystannia idiom u suchasnomu anhliiskomu dyskursi [The use of idioms in modern English discourse]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy, , t. 30, № 3 s. 122-127 .[in Ukrainian].*
5. Kotova A. V.. Turenko R. L. (2015) Pryntsyry orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv ta vymohy do yii provedennia [Principles of organisation of students' independent work and requirements for its implementation] *Pedahohichna osvita Scientific Journal «ScienceRise» №10/5(15). s 13-17 [in Ukrainian].*
6. Krasilnikova O.(2015) Vykorystannia Internet-saitiv na zaniattiakh z inozemnoi movy [Use of Internet sites in foreign language classes] *Nauka i osvita. № 9. S. 102–107.[in Ukrainian].*

7. Movlennievi zhanry na urokakh ukrainskoi movy v litsei (riven standartu): praktychnyi posibnyk [Speech genres in Ukrainian language lessons at the lyceum (standard level): a practical guide] Avtory: Holub N.B, Novosolova V.I., Halaievskya L.V. Kyiv: KONVI PRINT, 128 s [in Ukrainian].

8. Petrushenko O. O. (2011) Komunikatyvni aspekty vyvchennia dilovoi inozemnoi movy u vyshchyykh navchalnykh zakladakh ekonomichnoho profilu .[Communicative aspects of learning a business foreign language in higher education institutions of economic profile] Zbirnyk naukovykh prats Khmelnytskoho instytutu sotsialnykh tekhnolohii Universytetu "Ukraina". № 4. S.131-136 [in Ukrainian].